

Anul VI. Aiud, 10 Maiu 1930.

Amicul Școalei

Revistă pedagogică — culturală — socială.
Organul oficial al Revizoratului școlar, al Comitetului școlar județean
și al Asociației învățătorilor din județul Alba.

Apare săptămânal cu excepția lunilor Iulie—August.
UN NUMĂR 3 LEI.

Director: MARIAN SASU.

Prim colaboratori TOMA COCIȘIU.

COLABORATORI:

I. Aldea, Ier. Ciungan, I. Breazu, I. Dobre, A. Duvlea, P. Petringearn
A. Popa, Elena Dr. Stoianovici, I. Raica, T. Trifa, V. Zdrenghia.

ABONAMENT: 150 lei pe an pentru membrii corpului didactic, iar pentru comitetele școlare și
partic. 180 lei. Redacția și Administrația la Aiud, strada Unirii 46.

Spre intensificarea școlii active.

„Amicul Școalei“ e în plăcuta situația de a publica în modestele sale pagini rapoarte despre încercări în domeniul școlii active. Credem că e necesar să aflu și cercurile noastre conducătoare despre munca ce se desfășură și despre care a fost multă vorbă în această revistă.

În același timp mai credem că încurajem experiențele când facem loc cererii de mai jos:

Domnule Ministru,

Cu onoare, Vă aduc la preafinalta DV. cunoștință, că s'au împlinit 8 ani de când am introdus, în clasa de sub conducerea mea, metoda școlii active.

În liniște, aici, la Blaj, am dat senz activității spontane a copilului, gustului lui de a ști și trebuinței de a crea. Rezultatele obținute m'au mulțumii pe deplin.

Sunt încredințat că răspândirea școlii active e o contribuție de mare valoare la propășirea învățământului de toate gradele.

Ca un pivot al școlii active, Vă rog să binevoiți a decreta școala primară de stat din Blaj de școală de experiență pentru practica școlii active.

Blaj, la 23 Aprilie 1930.

(L. S.)

Toma Cocișiu
director,

In amintirea maiorului Vasile Popa.

Revista noastră modestă a pierdut la începutul acestei luni frumoase de Maiu pe un distins cetitor, care n'a fost din tagma învățătoarească, dar care însă a ținut mult la școala și cultura românească. Acest minunat cetitor a fost maiorul penzionar *Vasile Popa*.

Pe acest venerabil bătrân l'am cunoscut mai întâi din scrisul său dela vechiul nostru ziar „Gazeta Transilvaniei” din Brașov. Aici, sub pseudonimul de „*Tunarul din Dumbrău*”, scria diverse schițe și articole de interes obștesc din care se desprindeau un naționalism înfocat și o mare iubire de adevăr și dreptate.

Auzisem apoi de faptele lui frumoase românești dela flăcăii noștri, cari își făceau pe vremuri „cătănia” în garnizoana din Brașov. Iată ce-mi povesteau de el acești flăcăi mândrii :

— *Strașnică cōtană mai era domnul „obărlaiten”* (locotent, mai târziu căpitan) *Popa. Când era domnia-sa „inspecțion”, tremura toate șărgile și oamenii din posturi. Cu toate ăste cât de pârînește se mai purta domnia-sa cu noi, feciorii români.*

Ne învăța să scriem și să celim; ne spunea din gazete și cărți fel de fel de lucruri bune și frumoase; ne ducea regulat la biserică; iar la pașli ne făcea să ne spovedim și cuminecăm cu toții...

Ce servicii prețioase a adus neamului nostru acest brav ofițer prin școala această bună pe care o făcea cu flăcăii români, cari trebuiau să slujească la împăratul prin cele orașe streine. Câți țărani români știutori de carte, harnici, bine înstăriți, iubitori de ordine și curățanie, cu respectul cuvenit față de legi și autorități, nu au să mulțumească numai lui, că i-au deprins din armată cu astfel de lucruri bune.

In sfârșit am avut fericirea să-l cunosc și mai de aproape. Aceasta s'a întâmplat în anul 1924, când s'a retras în penziune aci în Aiud, lângă iubiții săi nepoți.

Cunoscându-l personal l'am îndrăgit și mai tare. Tot așa s'a legat și el de mine. În răstimpul celor șase ani cât a trăit

în mijlocul nostru am avut adeseori prilejul să constat ce român verde și ce caracter integru a fost acest veteran maior.

În calitate de secretar al Societății invalizilor de războiu din județul nostru a muncit și a alergat foarte mult. Cu câtă durere în suflet mi-se plângea adeseori, că nu poate să facă mai mult pentru acești nenorociți de invalizi...

Pe mine însă mă încânta foarte mult interesul cel mare pe care îl arăta acest bătrân frumos și simpatic tuturor acțiunile românești din orașul acesta. Așa îl vedeam pe la toate sărbătorile naționale, întrunirile politice, conferințele, concertele, seratele și teatrele românești. Nu lipsea nici dela adunările generale ale comitetului parohial, unde lua totdeauna cuvântul. Dăla biserică lipsea numai când era bolnav. El se interesa însă și de celelalte chestiuni publice din comună, județ și țară, știind să laude imediat lucrurile bune și să condamne lucrurile rele și urâte.

Iată un intelectual român, care a fost deplin conștient de chemarea sa.

Regretatul maior Popa iubea foarte mult cartea și pe cei ce stăteau în serviciul culturii românești. Venea adeseori la cooperativa noastră, de unde își cumpăra noutățile literare; lucru făcut așa de puțin de către majoritatea intelectualilor noștri.

La apariția revistei noastre „Amicul Școlii” s'a bucurat ca un copil, că vede în sfârșit și în orașul acesta unguresc o revistă românească... Cetea revista noastră cu multă atențiune și discuta aprins adeseori cu mine problemele ce se puneau acolo.

Adeseori venea în biroul Revizoratului nostru, de unde cerea diverse informațiuni, fiindcă îl interesau deosebit învățătorii și școala din comuna sa natală Dumbrău, din județul Turda.

Ce pildă frumoasă este aceasta și vrednică de urmat de către intelectualii noștri, dintre cari puțini se mai interesează de modesta lor școală primară din comuna natala, unde și-au câștigat primele cunoștințe, cari le-au deschis calea la situația înaltă de astăzi.

Venerabilul maior popa a fost într'adevăr un suflet nobil și ales, împodobit cu multe calități și vătuți frumoase. El se poate număra printre oamenii de seamă ai neamului nostru, cari prin munca și faptele lor au știut să lase urme adânci în sufletele semenilor lor.

Iată pentruce a fost regretat atât de mult veteranul maior Popa, cu toate că a trecut la cele eterne la frumoasa vârstă de 77 ani.

Memoria lui însă va rămâne neștearsă în inimile celor ce l'au cunoscut.

Bunul Dzeu să-i facă parte cu dreptii!

Marian Sasu.

Cuvânt la Congresul „Astrei”, 25 Apr. 1930

ținut de Toma Cocișiu.

Domnule Președinte, Onorat Congres!

Ca unul, care sunt conducătorul unui cerc cultural în cadrul căruia în ultimii ani am aranjat cel puțin 40 șezători culturale la sate, ale căror program consta din conferințe, coruri de copii, recitări de versuri, scenete teatrale, audii muzicale de patefon și cetiri din scriitorii noștri, dați-mi voie să Vă comunic DV. impresiunile ce le-am câștigat în activitatea modestă a mea.

a) Cu conferințe, ale căror subiecte desparate nu dau continuitate de vederi și mai ales de muncă, nu facem ispravă mare. Trebuiesc studiate lipsurile fiecărui sat în parte și apoi combătute cu metod și fără paradă de vorbe.

b) În fiecare sat, între țărani am dat de o minoritate de cărcotași, cari se opun fără discernământ la orice indemn bun, cari însă influențează în rău pe omul de inițiativă, nu influențează însă pe majoritatea sătenilor, căci ei cunosc prea bine ce le plătește pânza acelor cărcotași.

c) Analfabetismul este plaga socială a satelor, care infloreste mereu ca o buruiiană rea într'un sol gras. Dacă țăranul care poate ceti o poezie ori o poveste nu e analfabet, simpla știință a scrisului și cetitului nu-l face mai apt pentru viață decât pe cel ce nu cunoaște slova. Țăranii, cari în copilăria lor au terminat școala sătească, întru nimic nu-și poartă gospodăria mai dihai decât cel fără școală. Sămănătura lui nu-i mai bună, casa nu-i mai igienică, grija vitelor tot așa.

Terminarea școlii e un adaus inutil în amintirile vieții lui.

Dl. S. Mehedinți: Da, e adevărat. Cel cu școală n'are gospodăria mai bună.

Cuvântătorul: În această lipsă de influențare în bine a școlii sătești, găsesc eu motivul nemărturisit, pentru care școala sătească e părăsită de grija opiniei publice, fără de a se cerceta la fața locului, de ce școala nu influențează satul. Școala sătească, pe nedrept, e o cenușotcă în menajul țării, care nu-și poate ridica ochii la masa boerilor din școala secundară, superioară ori chiar la sora ei din orașe.

Toate școlile, afară de cele sătești, sunt bine întreținute de stat cu căminuri, internate, burse, ajutoare, pe care școala sătească nu le are, ca să poată întinde și ea un ajutor în forma unor opincuțe unui copil ca un bulgăre, ca să poată veni și el la școală.

Satul cu incasările și cheltuielile bugetare e deficitar și această situație intolerabilă se resimte la școala nevăruită, neincălzită, nereparată.

d) Situația materială e rea. Țăranul numai implântă plugul în brazdă cu nădejdea unei rentabilități. El simte că sărăcește din zi în zi și nu-și recunoaște și lui o parte din vină, că nu lucră ceva de seamă dela culesul cucuruzului până în zilele lui April, ci aruncă vina pe intelectuali și-i urăște pentru leafa ce o iau dela Stat. Cei mai răsăriți stăruesc cu copiii lor la o școală de oraș, pentru obținerea unui certificat, pe care ei îl consideră de un bilet de intrare în arena bugetului țării și cum școala lui sătească nu prea dă ascensiuni la buget, o neglijează, o simte ca pe o povară.

Voci: Așa e! Adevărat!

Azi țăranul român ascunde în sufletul lui o mare nemulțumire.

Azi el nu te mai ascultă.

D. O. Goga aprobă.

Cuvântătorul: Venitul lui de o zi nu trece peste 20 de lei în mediu și sporirea venitului nu-o vede cum ar putea veni dela intelectualul pe care îl crede îmbuibat din banii țării. În sufletul lui au luat loc sentimente de un dramatism asemenea celui din „Clăcașii” poetului nostru Octavian Goga.

Pe acest venit de 20 lei, cred eu, în umila mea părere, că trebuie fixat bugetul țării, tocmai dintr'un spirit de autoconservare a intelectualilor, neproducându-se fenomenul din legenda lui Menenius Agripa.

e) D-lor! Ar trebui să facem un armistițiu cu toate celelalte probleme din program și înșirate în 36 de puncte, să studiem: satul. Problema satului e problema de viață a țării. N'aș zice: „Astra” și cultura, „Astra” și școala, „Astra” și biserica, „Astra” și cooperația, ci Satul și cultura, Satul și biserica, Satul și școala, Satul și cooperația, Satul și igiena. Astfel pusă problema și discutându-se la larg, dela pământ s'ar pune concluzii hotărâtoare și am găsi soluții necesare între cari cu onoare Vă prezint eu una.

Facem mereu stereotipul apel la preoți și învățători. Eu știu că DV. nu credeți că învățătorul e un erou. Și chiar erou să fie și încă de talia unui Hercule n'ar birui inerția dela sate. Trebuie să-i dăm un aliat preotului și învățătorului, cel din urmă cu experiență, poate, puțină și cu cunoștințe atâtea câte l'au ademenit să și le câștige renumerația lui lunară în suma de 3000 lei. Sunt, însă printre învățători autodidacți de valoare, cunoaștem pe unii ajunși la mari dignități.

Precum e un serviciu unitar obligator, de ce nu am face un serviciu cultural obligator pentru studenți. Studentul, cu studiile terminate, mai ales, care a fost bursier al Statului, când solicită un post, va dovedi că a făcut la sate stagiul cultural de cel puțin un an, bineînțeles, pe lângă menținerea bursei.

D. S. Mehedinți. A, nu! Ce poate face la vârsta de 20 de ani?!

Cuvântătorul: Sunt învățători, cari iau cârma culturală a satului cu vârsta de 18 ani și adesea sunt și învățătoare.

D. S. Mehedinți: Și acea-i rău.

Cuvântătorul: Imi închipui pe studentul la vârsta de 24—25 de ani ieșit din Academia comercială întemeind și susținând cooperative. . .

D. S. Mehedinți: Dacă le știe. . . !

Cuvântătorul: Medicinistul va face igienă, literatul aranjă șezători, teologul va da material sufletesc, pildă de fapte bune, juristul va pune piedeci multor procese, agricultorul are câmp vast de activitate. . .

D. S. Mehedinți: Așa, da.

Cuvântătorul: De încheere, dați-mi voe, să-mi exprim o dorință. Aș vrea să fie prezent la ședințele Onor. Comitet și un țăran cu zechea mai ponosită, care să sugestioneze onor. Comitet la hotărârile ce va binevoi să le ia, având în vedere situația lui reală. Dacă nu se poate, să fie prezent în tablou pictat ori, mai bine, înmaginat în hardughia lui de casă.

Vă mulțumesc, că m'ați ascultat și Vă rog să mă scuzați că V'am răpit timpul atât de prețios.

Reorganizarea Casei Școalelor.

Proiectul de lege pentru organizarea ministerului instrucțiunii, întocmit de d. ministru Costăchescu, prevede și organizarea instituțiilor autonome Casa Școalelor și Casa de credit a corpului didactic.

Actualul ministru al instrucțiunii a înțeles rolul pe care trebuie să-l aibă Casa Școalelor și de aceea proiectul o transformă într-o mare instituție de ocrotire, îndrumare și înzestrare a școalelor și face din ea un puternic sprijin și imbold pentru cultura poporului.

Noul rol al Casei Școalelor.

Ideia Casei Școalelor, imitată de noi dela francezi, își găsește, mai ales după unirea cea mare, o chemare neașteptată în viața statului nostru.

Proiectul de lege, ținând ca politica școlară trebuie să fie unitară, dă în căderea Casei Școalelor întocmirea materialului didactic pentru școalele de toate gradele, alcătuirea și imprimarea tuturor lucrărilor menite să facă cunoscute ideile și faptele mari din trecutul nostru, să selecționeze și să tipărească operele de literatură și știință, pe care apoi, prin intermediul școalei, să le răspândească în popor.

Proiectul mai dă în atribuția Casei Școalelor însărcinarea de a desvolta gustul de citire în masse.

Controlul Fundațiilor.

Paralel cu această activitate, Casa Școalelor va avea și rolul de control al activității tuturor fundațiilor cu administrație proprie.

Se știe că în diferite colțuri ale țării se înființează unele societăți care ne fiind controlate pot constitui oricând un pericol pentru stat și de aceea a fost necesar să se institue acest control serios pe care îl va exercita Casa Școalelor.

Proiectul precizează raporturile dintre Casa Școalelor și comitetele școlare și-i acordă dreptul de tutelă administrativă și control ierarhic. El creiază pe lângă Casa Școalelor și o secție de asigurare a imobilelor și averilor școlare.

Gestiunea Casei Școalelor.

În sfârșit proiectul d-lui ministru Costăchescu se ocupă de veniturile și cheltuelile Casei Școalelor creindu-i un buget propriu.

Deși prin natura sa, organizarea Casei Școalelor trebuie să fie centrală, totuși s'a făcut o desconcentrare a lucrărilor prin înființarea a șase servicii exterioare, corespunzătoare celor șase directorate regionale, rămânând ca pentru directoratul Munteniei, Casa Școalelor să servească și de serviciu regional.

Proiectul prevede crearea unor posturi de inspectori care să controleze și să îndrumeze importantele lucrări ce se vor desfășura de către Casa Școalelor.

„Curentul“.

ȘTIRI.

* Salariile de pe luna curentă, până la punerea sub tipar a revistei nu se ordonanțase de către On. Directorat din Cluj, dar sperăm că ordonanțarea și achitarea lor se va face la timp ca și în lunile precedente.

* Comitetele școlare snt rugate stăruitor ca să ne trimită sumele ce ne datoresc.

* Fostul învățător suplinitor Victor Folea dela școala primară de stat din comuna Tibru a fost îndepărtat pentru totdeauna din învățământ, deoarece s'a făcut vinovat de fapte cari nu cadrează cu misiunea ce i s'a încredințat.

* „Banca Învățătorilor“ S. A. Cluj ne comunică că a scos în editură sa „Programa Analitică“ a învățământului primar, care costă 40 Lei și se trimite franco de orice spese.

* In 3 l. c. s'au inaugurat ședințele școlare de radiofonie, organizate de Ministerul Instrucțiunii cu Societatea de Radiodifuziune din București. Au vorbit la microfon dl ministru Costăchescu, dl director gen. al inv. secundar Kiriteșcu și alții.

Poșta Redacțiunii.

Dlui I. C. în B. „Perieturile“ cerute se vor trimite de aci cu plăcere. Vă rugăm a nu uita de noi. Calde salutări.

Dlui R. I. în C. de J. Așteptăm articolele promise. **Celorlalți Colaboratori:** Vă rugăm a ne mai trimite articolele, deoarece începem a simți lipsa lor. Cu cele mai bune sentimente.

Poșta Administrației.

Dș. I. M. în V. Am dispus să vi-se trimită revista.

Spicuri pedagogice.

„Un caracter viril naște din disciplină și cea mai tare din discipline își are isvorul în conștiință“.

Foerster.

„Stăpânirea de sine este coroana dominațiunii omului asupra naturii“.

Foerster.

„Ce-a mai mare putere în om este răbdarea; ea a descoperit totul, ea a creat totul, atâtea opere de artă, arhitectură pictură etc.“

Foerster.

„Cine n'a învățat să gândească când e mic, nu va ști nici când va fi mare“.

Foerster.

La Cooperativa Invățătorilor Aiud

se pot trage pe pânză bună și provedea cu lețe și verigi solide toate hărțile și tablourile din școlaele noastre și anume:

1.	Harta județului Alba	Lei	200
2.	„ României	„	300
3.	„ Europei	„	300
4.	„ Asiei	„	300
5.	„ Africei	„	300
6.	„ Americelor	„	340
7.	„ Australiei	„	260

Tablourile istorice și intuiție 70 lei per bucată.